

Werken zonder schulden

Voor werkenden met een laag inkomen, in loondienst of als zzp-er, bestaat een relatief groot risico om in de schulden te raken. In mijn bijdrage besteed ik aandacht aan:

- schulden voorkomen;
- schulden klein houden, en
- perspectief bieden.

Schulden voorkomen

Vanuit een uitkering gaan werken is niet zonder risico's. Je moet wel meer dan 150% van het minimumloon verdienen wil je er financieel op vooruit gaan. Heb je een lager inkomen dan bestaat het risico op financiële achteruitgang en schulden.

- Zorg voor een meer geleidelijke afbouw van regelingen en voorzieningen naarmate het inkomen stijgt (goed voorbeeld: kindgebonden budget).
- Vermijd harde inkomensgrenzen, zoals 120% van het sociaal minimum bij minimaregelingen, de energietoeslag en de wet Huurverlaging 2023 voor huurders met een lager inkomen.
- Ga 'niet-gebruik' van voorzieningen tegen door betere voorlichting, verruiming van aanvraagtermijnen, maar vooral ook door ze ambtshalve te verstrekken en in de fiscaliteit op te nemen.
- De toeslagen die je als voorschot ontvangt, zorgen regelmatig voor een tegenslag. Juist bij de uitstroom van uitkering naar werk en bij mensen met wisselende inkomsten is het niet te doen om inkomsten goed te schatten. Het maandelijks inkomen van mensen in loondienst is via de Polisadministratie bekend. Maak daar gebruik van.
- Schaf de zorgtoeslag af. Maar liefst 4,7 miljoen mensen ontvangen 5,3 miljard aan zorgtoeslag, omdat de zorgpremie te hoog is, met extra risico op schulden. Dit is eenvoudig te regelen door de nominale premie te verlagen en de inkomensafhankelijke premie die inhouden wordt op het inkomen, te verhogen. Bijkomend voordeel is dat de wanbetalersregeling zorgverzekering, waarbij mensen maandelijks een hoge boetepremie van 165 euro aan het CAK moeten betalen, ook kan worden afgeschaft.

Om te voorkomen dat werknemers en zzp-ers (onder meer de glazenwassers en tegelzetter) in de schulden komen, is ondersteuning op financiële vaardigheden nodig.

- Stimuleer werkgevers, bijvoorbeeld via fiscale maatregelen, om budgetcoaching aan hun werknemers aan te bieden.
- Zorg ervoor dat de Kamer van Koophandel een stevige rol krijgt om beginnende zzp-ers ondersteuning te bieden bij het verkrijgen van de noodzakelijke financiële ondernemersvaardigheden.

Schulden klein houden

Het rechtsbeginsel 'pacta sunt servanda', vormt een belangrijke basis voor ons rechtsstelsel. Wie koopt moet betalen en wanneer er niet betaald wordt heeft de schuldeiser, na het verkrijgen van een vonnis, diverse mogelijkheden om nakoming af te dwingen. Een systeem dat prima werkt. Wanneer er meer schuldeisers zijn en er onvoldoende is om iedereen te betalen, werkt het systeem minder goed: schuldeisers stemmen vaak alleen in met betalingsregelingen tegen te hoge maandtermijnen, bij uitblijven van betaling blijven ze dagvaarden, rechters blijven vonnis wijzen en gerechtsdeurwaarders blijven beslag leggen. Schuldeisers hebben doorgaans geen enkele prikkel om de beschikbare aflosruimte eerlijk te verdelen. Het gevolg is dat het systeem onnodig kostenverhogend werkt. Volgens de jaarcijfers van de NVVK bedraagt het gemiddeld schuldenpakket voor mensen die naar een schuldregeling gaan € 37.359 en 13 schuldeisers. Schulden lopen enorm hoog op, om vervolgens een afkoopvoorstel te doen van bijvoorbeeld 5%.

Om kleine schulden klein te houden zijn er twee zaken nodig:

- ☑ Wanneer er (nog) geen problematische schulden zijn is er behoefte aan de mogelijkheid voor het opstellen van een betaalplan, waarbij de afloscapaciteit eerlijk wordt verdeeld.
- ☑ Wanneer sprake is van problematische schulden zou een ander systeem moeten gaan werken, een moratorium waarbij niet meer gedagvaard wordt en beslag wordt gelegd. Een coördinerend gerechtsdeurwaarder 2.0 int en verdeelt t.b.v. alle schuldeisers. Groot voordeel van een moratorium is dat de schulden minder hoog oplopen en rechters niet onnodig worden belast.

Perspectief bieden

Een langdurige schuldensituatie is enorm ontwrichtend en heeft veel negatieve gevolgen. Zo kost een werknemer met schulden de werkgever naar schatting € 13000, vanwege de verwerking van het loonbeslag, (ziekte)verzuim en productiviteitsverlies.

Om weer perspectief te bieden is schuldhelpverlening van groot belang. De afgelopen jaren is er veel aandacht voor het verbeteren van de schuldhelpverlening en ook nu is wetgeving aanhangig om de doorstroom naar de Wsnp te verbeteren. Bovendien zijn er plannen voor invoering van een verplichte reactietermijn voor schuldeisers op saneringsvoorstellen en verbetering van het breed wettelijk moratorium. Ondertussen bouwen we verder aan een supercomplex systeem:

Er wordt hierbij voorbijgegaan aan misschien wel het grootste probleem: **schuldhelpverlening heeft een veel te klein bereik**. Dit geldt zeker voor werkenden en zzp-ers. Zo schat het CBS dat slechts een op de zes huishoudens met geregistreerde problematische schulden daadwerkelijk hulp heeft en is het onduidelijk hoelang het gemiddeld duurt voordat huishoudens die zich wel aanmelden voor hulp een schone lei krijgen. Maar er is een oplossing binnen bereik: De meeste mensen met schulden zijn bekend bij de deurwaarder. Geef de deurwaarder een grotere rol:

- ☑ Tijdens het moratorium (zie hiervoor) int en verdeelt een coördinerend gerechtsdeurwaarder - een gerechtsschuldregelaar - t.b.v. alle schuldeisers, ook schuldeisers zonder vonnis.
- ☑ De gerechtsschuldregelaar meldt de inwoner voor begeleiding aan bij de gemeente.
- ☑ Na een periode van begeleiding beslist het college van B&W op een verzoek om een schone lei.